

Asia: VN/23782/2023

Sosiaali- ja terveysministeriön lausuntopyyntö luonnoksesta hallituksen esitykseksi laiksi alkoholilain 17 ja 26 §:n muutoksesta

Lausunnonantajan lausunto

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

Hyvinvointialueet on merkittävässä talousvaikeuksissa, joten pitäisi käyttää kaikki keinot niiden ja terveydenhuoltojärjestelmämme tukemiseen, ei sen työmäärän kasvattamiseen. Meidän tulee tukea terveydenhuoltoa siinä, että se pystyy hoitamaan hoidon tarpeessa olevat ihmiset. Jos alkoholin saatavuutta parannetaan, tulee varautua siihen, että päihdehoidon, sekä alkoholivieroituksen että kuntoutuksen, tarve tulee kasvamaan. Alkoholin käyttö on merkittävää myös ihmisillä, joilla on muita päihderiippuvuuksia, monella on sekä alkoholi- että muu päihderiippuvuus. Nämä henkilöt eivät pääse tälläkään hetkellä hoitoon riittävän nopeasti, vaikka terveydenhuoltolaissa on mainittu, että kiireellinen hoito koskee myös päihderiippuvuuksia. Vieroitushoidon kapasiteetti ei riitä nytkään päihderiippuvaisten ihmisten hoitamiseen lain ja sairauden edellyttämällä tavalla. Lisäksi on huomioitava, että vieroitushoito ei ole riittävä hoitomuoto alkoholiriippuvuuteen, vaan hoitoa ja kuntoutusta tulee jatkaa vieroitushoidon jälkeen. Jo nyt psykososiaalisten hoitojen ja kuntoutuksen saatavuus on riittämätöntä. Näihin tai alkoholihaittoihin ei ole panostettu, joten on kestävämpiä lisätä lainsäädännöllä alkoholihaittoja. Hallitusohjelmassa ei ole konkreettisia keinoja alkoholihaittojen puuttumiseen. Alkoholista saatavat verotulot eivät ole korvamerkittyjä terveydenhuoltoon, johon kustannukset kohdistuvat. Esityksessä todetaan, että kansansairauksien aiheuttaman tautitaakan vähentäminen on välttämätöntä sekä ihmisten hyvinvoinnin, terveiden elinvuosien lisäämisen ja palvelujärjestelmän kestävyysnäkökulmasta. Miksi hallitus aikoo lisätä alkoholiriippuvuuden aiheuttamia haittoja?

Hallituksen esityksessä elinkeinopolitiikka menee terveyden suojelun edelle. Alkoholin saatavuuden lisääminen tuo suurta terveyshaittaa, joka näkyy monella yhteiskunnan sektorilla. Alkoholi ei ole tavanomainen kulutustuote, vaan sillä on valtavia vaikutuksia kansanterveyteen. Alkoholin saatavuuden parantaminen lisää alkoholin kulutusta. Uusien tuotteiden tuominen kauppaan lisää alkoholin saatavuutta ja kulutusta. Vaikka nuorten alkoholin käyttö ja humalahakuinen juominen on vähentynyt, meillä on paljon ihmisiä, joiden elämää alkoholin lisääntynyt kulutus vaikuttaa ja joilla käyttö ei ole maltillista tai vähentynyttä. Alkoholin riskikäyttäjiä on Suomessa yli puoli miljoonaa. Alkoholin ongelmakäyttäjistä yli 70 % ei ole hoidossa ja suurin osa ei ole hoidossa siksi, ettei tunnista

alkoholin ongelmakäyttöään. Alkoholisairaudet ovat merkittävä kuolleisuuden, sairastavuuden, työkyvyn alenemisen ja työkyvyttömyyden syy. Estettävien kuolemien syynä on yleisimmin alkoholi. Alkoholikuolemat lisääntyivät 2018 lakiuudistuksen jälkeen, ja lakiesitys johtaisi edelleen lisääntyviin alkoholikuolemiin ja muihin haittoihin.

Alkoholihaittojen vähentämisessä parhaat käytännöt ovat myyntiajan ja -paikkojen rajoittaminen, väestön hyvinvointia edistävä alkoholimonopoli ja oston vähimmäisikärajaa säätelevät lait, ja haitallisia keinoja ovat politiikat, jotka lisäävät myyntipaikkojen tiheyttä, saavutettavuutta tai myyntiaikoja (Babor ym, Alcohol: No Ordinary Commodity : Yhteenveto kolmannelta laitoksesta, Yhteiskuntapolitiikka 88 (2023), <https://urn.fi/URN:NBN:fi-fe2023021627521>).

Levola Jonna
Päihdelääketieteen yhdistys